Sociaal Maandblad Arbeid

Tijdschrift voor Arbeidsrecht, Arbeidsmarkt, Werkloosheidsbestrijding, Sociale Verzekering en andere Arbeidsvraagstukken

12e jaargang nr 5 — 25 mei 1957

KORTE SAMENVATTING VAN DE ARTIKELEN

DE MEDISCHE DIENST VOOR DE NIEUWE INVALIDITEITSVERZEKERING, *door Dr J. Wester, voorzitter van de Nationale Gezondheidsraad.* — Naar aanleiding van het advies van de Sociaal-Economische Raad gaat schr. in op de taak van de medische dienst, betrekken bij de uitvoering van de nieuwe invaliditeitsverzekering. Hij wijst op de nadelen, verbonden aan een eventuele uitvoering door eigen medische diensten der Bedrijfs-Verenigingen en bepleit vurig de stichting van een centrale dienst.

PREMIEVORDERING DOOR BEDRIJFSVERENIGINGEN EN DE BURGERLIJKE RECHTER, *door Mr M. V. van der Woude, advocaat en procureur te Amsterdam.* — In dit artikel beoogt schr. nader te omlijnen de bevoegdheid van de burgerlijke rechter ten aanzien van geschillen, die eventueel bestaan bij de invordering van premiën ingevolge de Sociale Verzekeringswetten. Naar aanleiding van een onlangs gepubliceerd arrest van de Hoge Raad betoogt hij, dat — als uitzondering op de gewone rechtelijke macht — de president in kort geding bevoegd is kennis te nemen van al de geschillen, die zich bij voormelde invordering kunnen voordoen.

CIVIELRECHTELIJKE JURISPRUDENTIE VAN DE HOGE RAAD OVER DE ARBEIDSOVEREENKOMST, II, *door Mr M. B. Vos, kantonrechter te 's-Gravenhage.* — Na zijn bespreking van de jurisprudentie, gepubliceerd in 1956, betreffende de artt. 6 B.B.A., 1637 p en 1638 p, 1637 in het aprilnummer — vervolgt schr. thans met de artt. 1637 x en 1637 s.

ZEELAND ER OP OF ER ONDER? WERKGELEGENHEIDS- EN ANDERE ONTWIKKELINGSPROBLEMEN, *door K. van Dijk, Hoofdinspecteur-Directeur voor de Arbeidsvoorziening in de provincie Zeeland.* — Schr. gaat in op de gevolgen van o.a. eenzijdige economische struktuur, lage geboortecijfers, vertrekoverschotten en veroudering van de bevolking. Beschrijft gevolgen bezetting en bevrijding (inundaties), herstel, watersnoodramp en de perspectieven en desiderata met betrekking tot Drie-eilandenplan en Deltaplan. Tot slot gaat hij in op de specifieke problematiek van Zeeuws-Vlaanderen.

Vurige kolen

Het sociale leven van na-oorlogs Nederland is voor de hele wereld een voorbeeld geworden van de rijkdom, waartoe wederzijds begrip en samenwerking tussen werkgevers en arbeiders kunnen voeren. Maar het was daardoor ook betrekkelijk arm aan emoties. Betrekkelijk, omdat er wel conflicten in de havens, in de Groningse zuivel, bij de Amsterdamse tram, etc. zijn geweest. Maar toch bezorgde op 31 maart de heer Dohmen met zijn 38 duizend verbruikers een schrik van de eerste grootte met de langzaam-aan-actie tot verkrijging van betere arbeidsvoorwaarden. Betere arbeidsvoorwaarden voor „de werknemers in de mijnbedrijven", in de eerste plaats echter neerkomend op gelijktrekking van de sociale positie van de bovengronders met de ondergronds werkende arbeiders.

Op 31 maart werd het obstructieparool gegeven en de volgende dag werd in alle mijnen zo langzaam gewerkt, dat de productie met rond 60 % daalde. „Prestatie naar loon" noemde de heer Dohmen dat en een simpele rekensom zou ons moeten leren, dat bij normale prestatie de lonen der mijnwerkers meer dan twee keer zo hoog zouden moeten zijn. Een dergelijke berekening hebben de leiders der obstructie voerende mijnwerkers echter wijselijk niet gemaakt; de indruk op de rest van het Nederlandse volk zou nog fataler zijn geweest. De langzaam-aan-actie duurde slechts twee dagen. Nog voor het aantreden van de nachtschicht van 2 april bleek „overeenstemming" te zijn bereikt en kon de heer Dohmen orders geven de werkzaamheden op normaal tempo te hervatten. Gewillig voldeden de mijnwerkers hieraan en De Linie prijst dit als een staaltje van vakverenigingsdiscipline (13 april) en wie nog in de geest van stakingen als vakverenigings-„gymnastiek" leeft, zal dat hartelijk onderschrijven.

Maar deze kunsten hebben ons volk 4 millioen gulden gekost en het lijkt me nodig eens af te vragen, of het ook niet anders gekund had. Want er is ook morele schade berokkend, zoals elk conflict dat doet.

° ° °

De aanleiding tot de langzaam-aan-actie scheen, zoals ik reeds schreef, de verbetering van de arbeidsvoorwaarden van de werknemers in de mijnbedrijven te zijn. Hierover was men reeds lang doende, getuige het feit, dat de katholieke mijnwerkersbond zich reeds op 15 december met bepaalde eisen tot het bedrijfschap voor de steenkolenmijnindustrie had gewend. Op 17 januari richtte hij zich schriftelijk tot de Mijnindustrieraad en op 25 maart tot de „gezamenlijke steenkolenmijnen". Of er nog meer correspondentie is gevoerd, is mij onbekend, maar in ieder geval is het zeker, dat het de trage

reactie van de Mijnindustrieraad is geweest, welke het vuur der verbolgen ontstemming van de heer Dohmen en de zijnen heeft aangewakkerd. De vraag is echter òf de Mijnindustrieraad sneller had kunnen beslissen. Verbetering van arbeidsvoorwaarden is tegenwoordig („vandaag de dag" heet dat in beraadslagingen) niet meer een zaak van onderneming of bedrijfstak alleen, het is een nationale zaak en bij alle beslissingen dienen de nationale verhoudingen in aanmerking genomen te worden. De zo vaak gelaakte millimeterpolitiek bij lonen en prijzen beoogt naar de maatstaven van sociale gerechtigheid ieder het zijne te geven. Ieder, ook dus de mijnwerker, maar hem niet alleen, al zal de aard van zijn werk de ondergrondse werker wel aanspraak op hogere beloning verlenen. De motieven hiervoor gelden bij de bovengronder niet, althans in mindere mate. Dat de bovengronder met de ondergronder in één bedrijf werkt en zonder de laatste zijn werk niet kan doen, heeft weinig met de beloningsmaatstaf te maken, al menen de heer Dohmen en enkele hem verdedigende bladen van wel. Volgens deze maatstaf zou men de arbeider hetzelfde als de beambte moeten geven, de portier hetzelfde als de procuratiehouder!

De Mijnindustrieraad is dus gebonden aan de nationale loonpolitiek en kan voornamelijk slechts op het terrein van de secundaire arbeidsvoorwaarden moduleren. Uit de opmerking van minister Suurhoff in de eerste kamer (p. 3297) blijkt, dat de regering geenszins bereid was de gunstige voorwaarden (zoals arbeidstijdverkorting) van de ondergronders zonder meer toepasselijk te verklaren op de bovengronders. De M.I.R. had dus wel reden tot voorzichtig beleid en ik geloof niet, dat hem verweten kan worden zonder reden de heer Dohmen c.s. met hun eisen in de kou te hebben laten staan. Sommige groepen in het zuiden dachten er echter anders over: „Er heerste in de Limburgse mijnen grote onrust", verkondigde De Linie in genoemde editie. „De situatie werd iedere dag meer gespannen en het bestuur van de Nederlandse Katholieke Mijnwerkers Bond (N.K.M.B.) vreesde zeer terecht, dat er onmiddellijk gehandeld moest worden, wilde men een ramp van wilde stakingen voorkomen". Nu kan het best zijn, dat bepaalde omstandigheden, zoals het grote verloop van arbeidskrachten, onbehagen bij de mijnwerkers hebben veroorzaakt, vooral als hierdoor buitenlanders en soms zelfs politieke delinquenten te werk gesteld moesten worden. Maar goede vakverenigingspolitiek zal hier proberen voor te lichten en te wijzen op de samenhang van de arbeidsvoorwaarden der mijnwerkers met die van de andere arbeiders in Nederland. Ik heb de indruk, dat de N.K.M.B. dit onvoldoende gedaan heeft en dus in de eerste plaats zelf aansprakelijk is voor de „spanningen, die onmiddellijke actie vergden".

Tot veler verbazing zijn de mijndirecties toch gedeeltelijk door de knieën gegaan en het communiqué van de M.I.R.-vergadering van 11 april behelst ook een verklaring van de werkgeversleden, waarin dezen erkennen, „dat de gebeurtenissen van de laatste dagen wel hebben aangetoond, dat de verbondenheid van het ondergrondse en bovengrondse mijnbedrijf in engere zin specifieke problemen met zich mee brengt". De directies, zo gaat het verslag voort, „zijn bereid de wenselijkheid te erkennen om deze verbondenheid ook

in acht te nemen bij de eventuele totstandkoming van een bijzondere premieregeling voor het mijnpersoneel en om derhalve terug te komen van hun eerder ingenomen standpunt dat een dergelijke verbetering alleen voor de ondergrondse bezetting zou kunnen worden gegeven". [1])

° ° °

De Vakbeweging (kaderblad van het N.V.V.) ergert zich over dit compromis, omdat het tot stand is gekomen in een apartje van „de bestuurders van de katholieke mijnwerkersorganisaties met de katholieke mijndirecties te Scheveningen" (9e jaargang no. 8). Toegegeven dat het in Scheveningen prettig toeven is en men daar gemakkelijker elkaar vindt dan elders (al heeft Zuid-Limburg toch ook aardige plekjes), de geheimzinnigheid rond dit „onderonsje" bevredigt niet. In de eerste plaats betrof het een nationale zaak met nationale belangen op spel, in de tweede plaats moet tot elke prijs worden vermeden, dat het er op lijkt alsof de obstructie-actie toch succes heeft opgeleverd. Helaas is niet bekend wat de mijndirecties tot haar verklaring heeft gebracht. Men kan er naar raden en men kan zich zo goed mogelijk laten voorlichten, al bleek mij bij het laatste dat niemand mij opheldering kon verschaffen, die voor publicatie geschikt was. Toch was bekend, dat de mijndirecties de kwestie inzake verbetering der secundaire arbeidsvoorwaarden reeds lang in studie hadden en dat de arbeidstijdverkorting aan de orde was gesteld in een aan de M.I.R. uitgebracht rapport van 7 februari. Ook mocht een welwillend standpunt van de directies worden verwacht, zij het dat deze de zaak nog in haar betrekking tot de nationale verhoudingen wilden bezien.

Wat dan toch de werkelijke oorzaak van het conflict mag zijn geweest? Het is moeilijk vast te stellen. Wellicht was er een zekere „incomptabilité d'humeurs", wellicht ook aanvankelijk te weinig aandacht van werkgeverszijde voor de bedoelingen van de r.k. arbeidsleiders of te gering inzicht in de portée van het meningsverschil. Welke aanleiding er ook geweest moge zijn, zij had nimmer een openlijk conflict mogen veroorzaken, vooral niet omdat wel vast-

1) De verbazing gaf het lid der Tweede Kamer, oud-minister Vos, aanleiding tot het stellen van vragen over het overleg, dat plaatsgevonden zou hebben tussen de directies van de mijnen en de vertegenwoordigers der r.k. mijnwerkersorganisaties.
In hun op 6 mei ingezonden antwoord wezen de heren Zijlstra, Suurhoff en Schmelzer er op, dat van hen geen initiatief tot genoemde bespreking was uitgegaan en dat zij zelf daaraan ook niet hadden deelgenomen, noch daaraan van hunnentwege hadden doen deelnemen.
En de ministers en staatssecretaris vervolgen dan: Indien de bespreking ten doel had bij de betrokken werknemersorganisaties aan te dringen op onmiddellijke beeindiging van de zogenaamde „langzaam-aan-actie" en de juiste sfeer te scheppen, ten einde te geraken tot herstel van het geschokte vertrouwen, en vervolgens tot hervatting in de Mijnindustrieraad van de discussie over de bij die raad reeds aanhangige, van werknemerszijde ingediende voorstellen, dan wil het de ondergetekenden voorkomen, dat bedoelde bespreking geen gevaar inhield voor de juiste functionering van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie in het mijnbedrijf. Slechts indien het tot stand komen van de bedoelde bespreking zou zijn te wijten aan een wijken door de mijndirecties voor de door de beide bedoelde werknemersvakorganisaties ontketende zogenaamde „langzaam-aan-actie", en/of die bespreking het karakter zou hebben gedragen van tussen die werknemersvakorganisaties en de mijndirecties gevoerde onderhandelingen met zodanig resultaat, dat de Mijnindustrieraad voor een voldongen feit werd gesteld, dan zou van zulk een gang van zaken moeten worden gezegd, dat hij tot uitholling van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie in het mijnbedrijf leidt.
In dit laatste geval zou niet alleen uit een oogpunt van P.B.O.-beleid, maar ook in wijder verband ernstig bezwaar moeten worden ingebracht. De Regering staat sinds 1945 op het standpunt, dat, hangende een dergelijk conflict, geen looneisen in behandeling moeten worden genomen. Wanneer zulks wel zou gebeuren, zou dit de arbeidsvrede in Nederland ernstig in gevaar brengen.

staat dat de mijndirecties zulk grof geschut helemaal niet nodig hadden om het arbeidersstandpunt welwillend te bejegenen. Men krijgt dan ook de indruk, dat achter de weinig betekenende aanleiding een diepere oorzaak schuil ging. En men wordt daarin versterkt door de merkwaardige uitlatingen, waartoe de heer Dohmen zich op een der vergaderingen heeft laten verleiden en waarvan het Limburgs Dagblad, De Nieuwe Limburger alsmede De Linie het volgende verslag gaven: „Socialisten en liberalen zonder God of godsdienst, daarbij nog geholpen door liberalen van katholieke huize en andere kortzichtige personen spannen samen om dit bolwerk van katholicisme in Limburg te ondermijnen. Dat is de kern van de zaak waarom het draait. Limburg moet gelijkgeschakeld worden; Limburg is een doorn in het oog van alles wat niet katholiek is. Een ongemerkte doch grote infiltratie van niet-katholieken op sleutelposities in de Nederlandse mijnbedrijven schijnt niet te stoppen. Naïeve katholieke directeuren en bedrijfsleiders worden omringd door medewerkers wier primair doel het is het katholiek element blijvend te verzwakken. De verwachting leeft dat binnen afzienbare tijd minstens 40 % niet-katholieke intellectuelen in de Limburgse mijnindustrie de lakens zullen uitdelen. Reeds vorig jaar is dit door onze bondsadviseur duidelijk gesteld, terwijl wij er behoefte aan hebben om dit te herhalen, wetende dat deze kwestie de kiem is van alle moeilijkheden, tegen welke achtergrond het hele spel moet worden gezien".

De Limburgse aalmoezenier van de arbeid, monseigneur Roncken, was bij deze rede tegenwoordig en onderstreepte haar nog met een Monroe-achtig pleidooi: Limburg voor de geestverwante Limburgers . . .

Het spreekt vanzelf, dat ik op deze plaats volsta met vermelding van hetgeen de door mij geciteerde pers heeft meegedeeld over wat de heer Dohmen en mgr Roncken zelf de kern van het conflict noemden en mij onthoud van het uitspreken van een oordeel over die kern.

* * *

De gevolgen van de onberaden actie zullen vele zijn en het is daarom, dat ik op deze plaats er aandacht aan wilde schenken. Er zijn ook goede gevolgen. Om daarmee te beginnen, wijs ik op de stimulans tot betere waardering van onze nationale arbeidsrust, die van deze uitzondering op de regel uitgaat. Voorts doen de vele betogen in kranten en tijdschriften van allerlei richting, erop neerkomende dat zulk een actie bij een p.b.o. volstrekt onaanvaardbaar is, ineens blijken, dat de nog vaak op haar mogelijkheden en achtergronden miskende p.b.o. toch althans reeds dit voordeel schijnt te hebben, dat zij inplaats van het arbeidsconflict de beraadslaging en samenwerking heeft gesteld. Tenslotte is een voordeel van dit conflict, dat één moment de maskers afgeworpen zijn en men heeft kunnen zien waartoe de macht in handen van vakbondsleiders, die hun invloed niet primair op de nationale belangen richten, kan leiden. Het lijkt helaas wel, alsof de N.K.M.B. de argumenten van het rapport der Teldersstichting ten gunste van behoedzaamheid bij de verwezenlijking der p.b.o. met een heeft willen vermeerderen.

Maar naast goede gevolgen zijn er ook kwade en die wegen in het onder-

havige geval onmeetbaar zwaar. De klok is jaren teruggezet en het zal lang duren alvorens de mijnwerkers, die zich tot hun onberaden actie hebben laten opzwepen, weer toe zijn aan de delicate verhoudingen van samenwerking in wederzijds vertrouwen en onder „verantwoordelijkheid aan de samenleving". Ook de zaak der p.b.o. heeft een klap gekregen en de weifelaars zullen zich in de toekomst niet ten onrechte op dit bedenkelijk precedent van misbruik van vertrouwen kunnen beroepen. Maar het ergste is wellicht nog, dat openlijk wordt erkend, dat de kern van het conflict geheel elders lag en te maken had met de vermeende aantasting van Limburgs katholiciteit. En daarvoor acht men een sabotage-actie ten koste van vier millioen gulden verantwoord. Een actie dus met een politiek-levensbeschouwelijke achtergrond. Een actie tegen de geest der p.b.o. met haar taak „het belang van het Nederlandse volk dienende werkzaamheid van het bedrijfsleven te bevorderen".

Een actie die in alle opzichten van kortzichtigheid getuigt en daarom nog lang stormen zal oogsten!

v. E.

IR. J. W. ALBARDA †

Op 19 april j.l. overleed te 's-Gravenhage op 79-jarige leeftijd Ir. J. W. Albarda, oud-lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, oud-wethouder van 's-Gravenhage, oud-minister van Waterstaat en oud-lid van de Raad van State. In alle stilte is hij naar zijn laatste rustplaats gebracht, omdat dit overeenkomstig zijn laatste wil was. Het is dus niet mogelijk geweest om bij zijn teraardebestelling de uitzonderlijke verdiensten van deze man te herdenken, waartoe ongetwijfeld zeer velen zich geroepen zouden hebben gevoeld.

Er is evenwel alle reden om ook in dit tijdschrift uitdrukking te geven aan de waardering en achting, welke wij jarenlang voor deze sympathieke en eminente persoonlijkheid hebben gekoesterd. Het zijn dan ook niet alleen de hierboven vermelde eervolle functies, welke hij in het openbare leven heeft bekleed, maar herinnerd mag ook worden aan de daaraan voorafgaande vervulling van het Directeurschap van de Gemeentelijke Arbeidsbeurs te Amsterdam, welke functie hij van 1911 tot 1914 vervulde, toen hij tot het kamerlidmaatschap geroepen werd. Niettegenstaande dat deze periode kort van duur was, heeft hij daarin toch zeer verdienstelijk werk verricht en de grondslagen gelegd voor de toekomstige ontwikkeling en het initiatief genomen tot de oprichting van het nieuwe gebouw van de Gemeentelijke Arbeidsbeurs aan de Passeerdersgracht, waarin thans nog het Gewestelijk Arbeidsbureau is gehuisvest. Zijn technische vorming, zijn economische scholing, zijn volkomen bekendheid met de vraagstukken der arbeidsmarkt door zijn medewerking aan het uitvoerige rapport van de toenmalige Staatscommissie voor de Werkloosheid, maakte hem tot de aangewezen figuur om de voorgenomen maatregelen in daden om te zetten. Als spreker en schrijver, begiftigd met een grote veelzijdigheid van kennis, was hij daarin een uitnemend voorlichter, die met grote helderheid de vele sociale en economische problemen wist duidelijk te maken. Ook in zijn politieke carrière heeft hij de belangstelling daarvoor niet losgelaten en, waar nodig, voor de oplossing daarvan steeds op de bres gestaan.

Deze belangstelling voor de sociale vraagstukken en in het bijzonder voor de openbare arbeidsbemiddeling kreeg opnieuw een daadwerkelijk karakter, toen hij Prof. Ir. I. P. de Vooys opvolgde als voorzitter van de Vereniging van Nederlandse Arbeidsbeurzen en als voorzitter van de Staatscommissie voor de Arbeidsbemiddeling en de Migratie, waarin hij gelegenheid kreeg op intense wijze aan de verdere ontwikkeling van de openbare arbeidsbemiddeling mede te werken. Albarda was een zeer veelzijdig en begenadigd man met grote gaven van hoofd en hart, wien baatzucht en eigenbelang vreemd waren en die er slechts naar streefde de maatschappelijke belangen te dienen. Toen hij in 1925 als opvolger van Mr. P. J. Troelstra werd gekozen tot voorzitter van zijn politieke fractie en leider zijner partij en daardoor genoopt werd het voorzitterschap van de Vereniging van Nederlandse Arbeidsbeurzen neer te leggen, werd dit algemeen als een groot verlies gevoeld en daarvan in hartelijke en waarderende bewoordingen bij zijn afscheid getuigenis gegeven.

Zijn verdienstelijke arbeid werd voortgezet door onze tegenwoordige minister-president, Dr. W. Drees, die tot aan het tijdstip, waarop de openbare arbeidsbemiddeling Rijkszaak werd, daaraan zijn algehele belangstelling en medewerking heeft gegeven.

Met Ir. Albarda is een verdienstelijk en hoogstaand mens heengegaan, het prototype van een rechtschapen en nobel man, met wie het een voorrecht en een genoegen was te mogen samenwerken en die in de dankbare herinnering van zeer velen zal blijven voortleven.

J. E. van Riet

DE MEDISCHE DIENST VOOR DE NIEUWE INVALIDITEITSVERZEKERING

*Een beschouwing na het verschijnen van het SER-rapport *)*

DOOR DR. J. WESTER

Om te komen tot de juiste opzet voor een medische dienst belast met de uitvoering van de Invaliditeitswet doen wij goed, rekening te houden met de onvolkomenheden bij de huidige uitvoering en gebruik te maken van de ervaringen bij analoge situaties, bij de uitvoering van andere sociale verzekeringswetten.

Het is goed uit te gaan van de uitvoering, zoals die nu is, voor de 3 wetten: Ziektewet, Ongevallenwet en Invaliditeitswet.

Voor de Ziektewet een concentratie van ongeveer 60 % van de verzekerden bij het GAK, waarvoor ter beschikking staat een medische dienst, in principe vol-ambtelijk, centraal geleid en systematisch gedecentraliseerd over het gehele land. De zelf-administrerende BV-en hebben meestal een Medisch Adviseur, die zich bedient van de hulp van een aantal huisartsen.

De OW 21 wordt uitgevoerd door het medisch apparaat van de SVB, vol ambtelijk, met centrale beoordeling, met de mogelijkheid van Centrale ziekenhuisopname en behandeling, waarop aansluiten revalidatiefaciliteiten, centrale outillage en deskundigheid voor prothese en orthopaedische schoenvoorziening. Tenslotte Centrale verzorging en revalidatie van dwars laesie patiënten en revalidatie van overige ernstige getroffenen. In de peripherie gebruik makend van vol-ambtelijke controlerend geneeskundigen.

De IW wordt uitgevoerd door de Bank met een centraal medisch beoordelingsapparaat en een peripheer gedecentraliseerd apparaat: de medisch Adviseur van de Raden van Arbeid.

De medische contrôle, van ZW, OW en IW en wat deze laatste betreft zeker in de nieuwe vorm, heeft voor elke wet zijn typische bijzonderheden, die aan de uitvoerende medici zeer verschillende eisen stelt.

Medische beoordeling voor ZW, OW en IW door dezelfde arts, is zeker

1) Verslag van de rede, op 26 april te Amersfoort gehouden voor de algemene vergadering van de Vereeniging van Raden van Arbeid.